

Paper Dutch Startup Association - Rondetafelgesprek 17 maart 2022

Introductie

Allereerst willen wij u bedanken voor de uitnodiging voor het rondetafelgesprek over de rol van medewerkersparticipatie in het startupklimaat. Het is belangrijk dat de Kamer zich specifiek buigt over het klimaat voor innovatieve ondernemingen in Nederland, met name startups. Snelle technologische en digitale ontwikkelingen veranderen niet alleen onze samenleving, maar ook onze economie radicaal. Startups zijn de motor van de economie van morgen; ze zorgen voor innovatie, economische groei en werkgelegenheid. Uit de wolk van startups worden de nieuwe iconische bedrijven van Nederland geboren, die in een steeds hoger tempo de huidige vervangen, zoals bijvoorbeeld Adyen binnen 15 jaar meer waard was dan alle grootbanken samen, die al meer dan honderd jaar bestaan. En door de toenemende democratisering van techniek en methodiek van startups zal over enkele jaren bijna ieder nieuw bedrijf het opgegroeide resultaat van een startup zijn.

Startups worden nog als disruptief gezien, maar vertegenwoordigen eerder een snelheid van handelen en opschalen waar andere organisaties niet (meer) toe in staat zijn. Nederland staat samen met vele andere landen voor serieuze, inmiddels acute bedreigingen, in het klimaat, de zorg, onze sociale veiligheid, uitbuiting en zeer recent ook op gebied van onze fysieke veiligheid. In dit tijdperk waar transitie onvoldoende tempo biedt, zijn bedrijven nodig die de maatschappij en economie transformeren. Een flitstransformatie, zoals we in media kunnen lezen; precies de gecontroleerde disruptie die startups kunnen bieden. Het is niet voor niets dat een land als Israël, dat voortdurend in een hoog dreigingsniveau zit, door startups leidend is geworden in bijvoorbeeld gezondheidstechnologie voor de zorg en in cyber-technologie voor veiligheid. Het land met de helft aan inwoners heeft inmiddels de Verenigde Staten van de troon gestoten in het produceren van die grote startups, de unicorns, die straks de nieuwe iconen worden.

Dutch Startup Association acht daarom voor de toekomst van Nederland het vestigingsklimaat voor startups van essentieel belang voor de welvaart van Nederland. Startups zijn cruciaal en fundamenteel voor de economische concurrentiepositie van Nederland; een positie waarin Nederland een flinke achterstand heeft opgelopen en er extra inzet nodig is voor de inhaalslag om een positie in de kopgroep bij landen als Zweden, Verenigd Koninkrijk, Israël en de Verenigde Staten weer zeker te stellen.

De Dutch Startup Association is de grootste onafhankelijke belangenvereniging voor start- en scale ups in Nederland; van, voor en door startups, en zet zich in om de positie van de Nederlandse economie te versterken. Onze leden bepalen onze koers en beleid. Een bloeiend startup-ecosysteem is, zoals gezegd, cruciaal en fundamenteel voor de maatschappij en de economie van morgen en levert de oplossingen voor de grote uitdagingen waar we nu voor staan. Startups en scale ups zijn drie keer productiever en groeien vier keer harder dan andere bedrijven waarbij de banengroei drie keer zo groot is; dit zijn daarbij de banen van de toekomst

die we nodig hebben als Nederland. Zo vertegenwoordigen startup- en scaleups 130.000 banen met een groei van 8% per jaar, ook tijdens de corona crisis. Zij houden Nederland innovatief en concurrerend. In deze paper zullen wij ingaan op de vragen die vanuit de Commissie gesteld zijn. Vooraf schetsen wij kort een aantal relevante ontwikkelingen.

Ontwikkelingen

Vanuit onze organisatie en achterban zien wij een aantal ontwikkelingen die direct effect hebben op het Nederlandse startup ecosysteem.

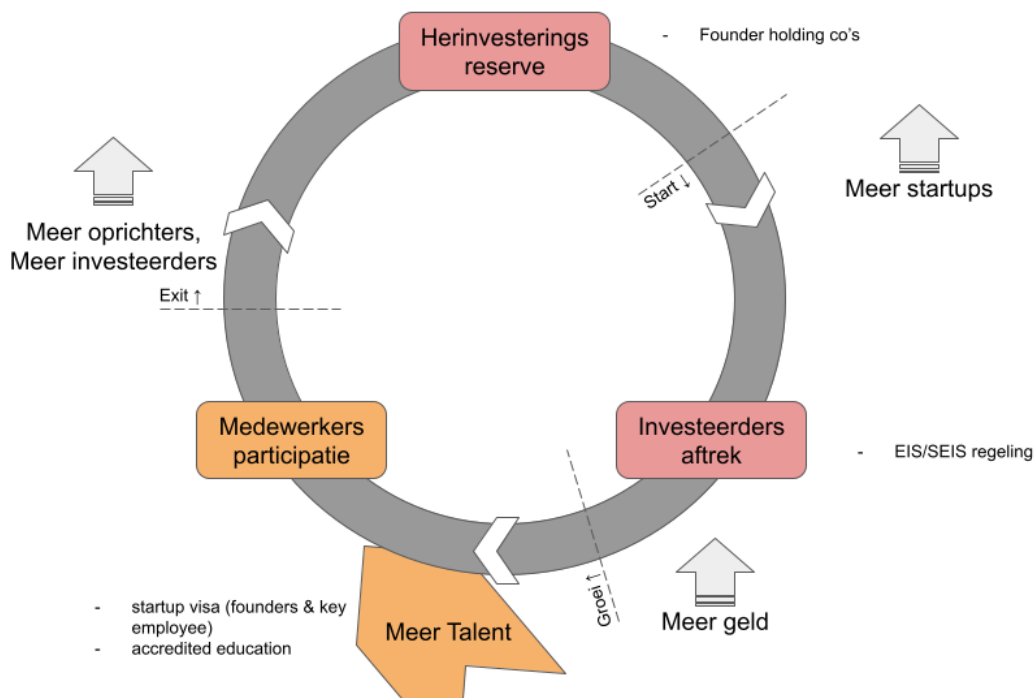
- De aard van startups wijzigt: steeds meer startups zijn niet alleen tech-gedreven en het tempo van creatie van nieuwe bedrijven ligt almaar hoger. Startup methodiek is zo gedemocratiseerd dat de meeste nieuwe bedrijven startups zullen zijn over een paar jaar. De 5 jaar levensverwachting van een groot bedrijf of een startup ontloopt elkaar al nauwelijks. Alle grote bedrijven waren ooit startups, het tempo ligt nu alleen factoren hoger en het neemt alleen maar toe. De grote bedrijven van de toekomst zijn dus nu startups; statistisch gezien 1 op 250. Met meer dan tienduizend startups komen er dus nog tientallen nieuwe grote bedrijven bij in Nederland, de komende jaren. Daarnaast komen er nog honderden middelgrote bedrijven uit voort. Hiermee leggen startups dus de basis voor:
 - de werkgelegenheid,
 - de kennis en technologie
 - en de grote bedrijven van de toekomst.
- De internationale concurrentie is zeer sterk, ook binnen Europa. Nederland loopt op sommige punten achter: het algemene startup-klimaat in Nederland is al een paar jaar aan erosie onderhevig: bijvoorbeeld in fiscale behandeling van investeringen en medewerkersparticipatie.
- Financiering van startups en scale-ups lijkt op het eerste gezicht succesvol en groeiend. Het afgelopen jaar bijvoorbeeld is het investeren in Nederlandse startups en scale-ups verdrievoudigd naar 5,3 miljard euro. Echter, een steeds kleiner deel van die investeringen - zowel early stage als bij schalende bedrijven - komt uit Nederland. Van 62% in 2019 tot 21,7% in 2021. Amerikaanse investeringen zijn daarentegen verdubbeld. Dat betekent dat het meeste rendement naar het buitenland verdwijnt. Meest zorgelijke is dat vroege fase financieringen ook achterblijven.¹ Het aandeel van professionele investeringen in startups in deze fase is vorig jaar gehalveerd, terwijl het aantal nieuwe startups sterk blijft groeien. Dit leidt tot een investeringskloof. Dit en de groei van buitenlandse investeringen hebben samen negatieve langere termijn gevolgen voor het hele ecosysteem.

¹ Quarterly Startup Report Q4 2021, Dealroom.co, Dutch Startup Association, Golden Egg Check, Techleap, ROM's, NVP and KPMG.
https://www.dutchstartupassociation.nl/investment_in_2021_continue_this_year

De rol van medewerkersparticipatie in onze economie en maatschappij

Het vliegwiel

De bijdrage aan banen, verdienvermogen en maatschappelijke uitdagingen ontstaat uit voortdurende innovatie/transformatie. Deze wordt het beste tot stand gebracht als er meer startups worden opgericht en meer startups opschalen. Het belangrijkste principe hierin is het vliegwiel voor nieuwe startups en investeringen:

Het is van belang je bij het bekijken van dit vliegwiel te realiseren dat het principe zich bewezen heeft in andere landen, zoals de Verenigde Staten en Verenigd Koninkrijk, waar één van de essentiële onderdelen van snelle groei van het startup ecosysteem daar, het effect van dit vliegwiel is geweest.

Concurrerend voor talent

Medewerkersparticipatie zorgt er op de eerste plaats voor dat startups beter talent kunnen aantrekken. Ze zijn bij aanvang van hun bedrijfsvoering maar zeer beperkt in staat salarissen te betalen, dus hoe beter ze hun medewerkers kunnen laten delen in het succes des te meer en beter talent het risico durft te nemen in dienst te treden bij een startup. Er is tenslotte een grote kans dat deze investering van de medewerkers niet rendeert. Dat betekent dat een regeling echt gunstig moet zijn en niet moet worden gezien als verkapt loon. Met een regeling die recht doet aan het risico zullen startups concurrerend zijn op de arbeidsmarkt, wat belangrijk is, want

voor de uitdagingen waar Nederland voor staat wil je dat vooral de startups gaan groeien en het niet verliezen van grote bedrijven of - en dat komt veel voor - bedrijven uit het buitenland.

Betere vermogensverdeling en meer nieuwe bedrijvigheid

Met een goede medewerkersparticipatie regeling ontstaan veel kleine eigenaren van een startup. Zodoende zullen veel meer mensen vermogen opbouwen bij succes, zo [concludeerde](#) ook de Universiteit Utrecht, naast de evidente stimulans voor ondernemerschap. Medewerkersparticipatie draagt zo bij aan het verbreden van welvaart: niet alleen meer mensen die er voordeel bij hebben maar ook meer diverse groepen. Deze mensen hebben vervolgens veel ervaring in startups opgebouwd. Wat we in andere landen dan in het groot zien gebeuren en in Nederland al in in het klein, is dat deze mensen weer nieuwe startups oprichten en/of investeren in nieuwe, nog jonge startups. En dat is precies het segment wat nu het grootste risico loopt met de eerder genoemde investeringskloof die is ontstaan.

Andere flankerende maatregelen

Vermogen opgebouwd uit succes van startups wordt dus traditioneel geherinvesteerd in vooral andere startups. Voor het beste maatschappelijk en fiscaal rendement voor Nederland is het belangrijk dat zoveel mogelijk van dat vermogen opnieuw wordt geïnvesteerd, om zo de kansen op meer nieuwe zich door-ontwikkende bedrijven te vergroten, die de motor van de economie van morgen zullen zijn. Naast medewerkersparticipatie zijn in ons omringende en bijna alle andere Westeuropese landen daarom aanvullende regelingen die investeringen uit toegenomen vermogen stimuleren, want uiteindelijk is de belangrijkste factor voor het doorgroeien van meer startups: financiering. Dan valt te denken aan het fiscaal aantrekkelijk maken van herinvesteringen, zowel investeerders aftrek als na een reserve na een exit (zie de afbeelding). In het Verenigd Koninkrijk bestaan hiervoor bijvoorbeeld specifieke regelingen zoals EIS en SEIS. Het ontbreken van deze regelingen heeft een groot effect: in Nederland groeien startups minder door naar een doorbraak (slechts 16%) in vergelijking tot bijvoorbeeld de Verenigde Staten (51%). Dat komt grotendeels door het verschil in bedragen dat in startups wordt geïnvesteerd. Medewerkersparticipatie en vervolgens aantrekkelijke herinvesteringsmaatregelen vergroten kansen dramatisch en stellen startups in staat beter talent aan te trekken, te groeien en te schalen.

Rol van de overheid en huidige voorstellen

Het begint allemaal met een zeer concurrerende regeling voor medewerkersparticipatie. En die is er nog steeds niet. Wij pleiten hier al voor sinds onze oprichting in 2017. Het huidige wetsvoorstel Aandelenoptieregeling is een zinnige eerste stap. Deze is echter - helaas - uitgesteld. Wij roepen de Kamer nu dan ook op om bij dezen een complete regeling aan te vragen: eentje die zowel het heffingsmoment als wel de fiscale behandeling meeneemt. Een concurrerende regeling leidt tot meer vermogende medewerkers, tot nieuwe ondernemingen en tot meer en grotere investeringen. Hiermee kunnen we ons ecosysteem en vestigingsklimaat weer internationaal concurrerend maken. De overheid zou in het licht van de acute uitdagingen en bedreigingen waar ons land voor staat ruim en ruimhartig moeten investeren in wat de

verzekering voor een goede, vermogende toekomst van ons land zal blijken: ons startup ecosysteem.

Rogier Klimbie, Public Affairs, Dutch Startup Association
rogier@dutchstartupassociation.nl

Lucien Burm, voorzitter, Dutch Startup Association
lucien@dutchstartupassociation.nl